

CZY WIESZ, ŻE...

Ciekawostkę stanowią np. owoce o kształcie elipsoidalnym z przewężeniem (Oryginał Czerny, Philipp) lub chimeryczne zabarwienie skórki jagód. Botaniczną chimerą, w skład której wchodzi tkanka o różnym pochodzeniu genetycznym, jest francuska odmiana Tressot Panache. Efekt chimery występuje zarówno w obrębie grona, w którym znajdują się owoce o skórcie granatowej (barwa podstawowa) i zielonożółtej oraz w obrębie jagód, gdzie widoczne są sektory o różnym zabarwieniu.

Deserowe winogrona

OWOCE JAK ZE SKLEPU, KAŻDY CHCIAŁBY MIEĆ TAKIE NA WŁASNEJ DZIAŁCE! DESEROWE ODMIANY WINOROŚLI DOSTARCZAJĄ OWOCÓW O DUŻYCH WALORACH SMAKOWYCH, ODŻYWCZYCH I DEKORACYJNYCH. PŁONOWANIE KRZEWÓW W ZNACZNYM STOPNIU ZALEŻY OD LOKALIZACJI UPRAWY ORAZ ODMIANY.

Pod uprawę winorośli nadają się stanowiska ciepłe, słoneczne, umiarkowanie przewiewne, najlepiej na stokach wzgórz, przy murach i płotach o południowej lub południowo-zachodniej wystawie. Należy unikać zastoisk mrozowych, tworzących się w zamkniętych kotlinach oraz u podnóża stoków, szczególnie jeśli są obsadzone wysokimi drzewami, które hamują odpływ zimnego powietrza; miejsc narażonych na częste gradobicia; nisko położonych; ze zmiennym i wysokim poziomem wód gruntowych, a także zacienionych przez drzewa lub budynki.

■ dr hab. Jerzy Lisek,
Instytut Ogrodnictwa
w Skierniewicach

SMAK OWOCÓW

Winogrona deserowe zawierają mniej cukrów i kwasów niż przetwórcze. U odmian deserowych preferowane są luźne grona i duże jagody, choć ze względu na walory smakowe, cenione są również wybrane odmiany o małych jagodach. Odmiany Chrupka Żłota, Nero, Irsai Oliver, Swenson Red, służą zarówno do konsumpcji w stanie świeżym, jak i przerobu. Podstawowe rodzaje smaku winogron to: neutralny lub czysty (słodko-kwaskowaty, bez wyraźnego aromatu), muszkatołowy (korzenny), owocowy (z aromatem typowym dla innych owoców), kwiatowo-ziolowy oraz swoisty dla gatunku lub grupy odmian (np. lisi, u *Vitis labrusca* i niektórych jej mieszańców).

CO WYBRAĆ?

1 Krzewy deserowych odmian winorośli właściwej (*V. vinifera*) są wrażliwe na mróz i choroby grzybowe, dlatego na działkach lepiej sprawdzą się mieszańce międzygatunkowe powstałe przez krzyżowanie winorośli właściwej z *V. labrusca*, jak Ontario (B), Alwood (N), Bath (N), Buffalo (N), Schuyler (N), Swenson Red (R). W nawiasach obok nazw odmian podano kolor skórki jagód: B (Blanc) – żółtozielone, R (Rose)

– różowe, N (Noir) – granatowo-czarne. Odznaczają się one silnym wzrostem, odpornością na mróz i mogą być używane do wysokiego formowania (pergole).

2 Najsmaczniejsze mieszańce to: amerykańskie – Price (N); New York Muscat (N); Edelweiss (B) z aromatem truskawek i ziół (mięty); łotewska Supaga (B); kanadyjski klon V 68021 (R) i ukraiński Ananasnyj Rannyj (B). Owoce odmiany Seneca (B) mają niepowtarzalny, kwiatowy aromat.

3 Do atrakcyjnych smakowo należą odmiany beznasienne pochodzące z USA: Himrod (B), Lakemont (B), Marquis (B), Somerset (R), Einset (R), Canadice (R),

Reliance (R), Saturn (R), Jupiter (N), Venus (N), Mars (N) oraz kanadyjska Vanessa (R). Winogrona odmian Jupiter i Marquis mają swoisty, złożony aromat, łączący charakter typowy dla *V. labrusca* z wyraźnym muszkatem i nutami owocowymi, z przewagą truskawki.

4 Do dobrze plonujących mieszańców o czystym smaku winogron należą węgierskie – Lilla (B), Aron (B), Suzi (B), Lidi (R) i Nero (N), rosyjskie – Chryzolit (B) i Nadieżda AZOS (N), amerykański Century (R-N), ukraiński Charlie (N), austriacka Katharina (R), niemieckie – Garant (B) i Galanth (N).

TERMIN ZBIORU

Do najwcześniejszych odmian, których owoce zbierane są w końcu sierpnia i na początku września należą: Supaga, Iza Zaliwska, Seneca, Somerset, Price, Nero, Timur i Ananasnyj Rannyj. Większość odmian dojrzewa w drugiej i trzeciej dekadzie września. Odmiany o późnej porze dojrzewania, przypadającej na początek października to Marquis, Charlie, Suzy, Aron, Lidi, Danmarpa Polonia, Katharina.

5 Aromat muskatołowy, w różnym nasileniu, począwszy od najslabszego, cechuje owoce rosyjskich odmian Wostorg (B) i Timur (B), szwajcarskiej – Muscat Bleu (N), austriackiej – Evita (B), węgierskiej – Palatina (B) i ukraińskiej – Wienczynj (B). Winogrona rosyjskiej odmiany Zodiak (R-N) łączą nutę muskatołową i owocową.

6 Krzewy odmian winorośli właściwej, takich jak słowackie Topas (B), Dora (B), Opal (B) oraz węgierskie Narancsüz (B) i Irsai Oliver (B) dają smaczne owoce, ale wymagają okrywania na zimę i regularnej ochrony chemicznej przeciwko chorobom grzybowym.

7 Krzewy wielu nowych mieszańców, np. Wienczynj, Timur, Suzi, Aron, Lilla, Katharina, Chryzolit, Charlie (N) są narażone na przemarzanie przy -20°C zimą i powinny być profilaktycznie okrywane. Na uwagę zasługują pochodzące z Polski odmiany Iza Zaliwska (B) oraz Danmarpa Polonia.

WIELKOŚĆ JAGÓD

Rekomendowane odmiany wyraźnie różnią się masą jagód. Najmniejsze jagody (1,5–2 g) tworzą beznasienne odmiany Somerset, Canadice, Himrod, Lakemont i Vanessa. Największe (ponad 10 g) zbierane są z krzewów rosyjskiej odmiany Chryzolit (Monarch Pawłowski lub Monarch Pawłowski). Duże jagody (4–6 g) tworzą odmiany Timur, Topas, Wienczynj, Charlie, Oryginał Czernyj, Aron, Lidi, Suzi, Danmarpa Polonia, Nadieżda AZOS, Katharina, Alden, Festivee, V 68021, Lilla, Opal i Dora. ■

